

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Nr. 17.

22. veebruaril 1937.

V aastakäik.

Riigiraamatukogu

No.

MEIE KANNAME KORD EESTIT

Männimäe
Tartu

L.

Eesti töötab, Eesti rajab,
kodunurmil tõusvad majad,
igalpool on töö ja töö.
Helge päev on, möödas öö,
kaasik rõõmsast laulust kajab.

Rannas noota veab kalur,
põllul külvab tüse talur
õnnistavat seemet mulda,
varsti et võiks vilja-kulda
kanda salve tema, talur.

Rabaveeres kopsib koda
end'ne pops ja harib toda
kraavivat rabapinda,
kraavitab ta külma rinda
liigveel' teeb ta jõe teed.

EESTI TÖÖTAB!

Tihti, kui tal pisku pihus,
põllud hallaööde õhus,
palub abi kõrgemalt.
Möödas häda, mure alt
pääsedes ta puhkab rahus.

Kännustikus juurib kände,
juurib väikseid jässakmände,
hõbepäine vanataat.
Tema jälil künnab maad
pojapoeg, — taat juurib kände.

Õhtul, kui on verev taevas,
taat ei puhka päevavaevast —
tuld seab juurte kuhelikku.
Ilmet näol muhelikku
näevad ainult tähed taevas.

Räägivad ööl haldjahuuled
sellele, kes seda kuuleb,
muistsest Eestist, õnnea'ast,
uuest vabast kodumaast,
mille kohal värsked tuuled.

Vabrik-viled rõkatavad,
rinnast hoogsalt pakatavad
võimsad laulud, koduhümn.
Kõiki kaasa tõmbab see —
töö, rõõm rahvast nakatavad!

ENNE JA NÜÜD

Noortenõunik J. Maisma

Mäletan seda, kuidas põngerjana pidin esimesest koolipäevast päale õppima võõras vene keeles. Vähe veel sellest: vene keele kiirema omandamise huvides oli meil koolis ja selle piirkonnas karistuse ähvardusel keelatud õpilaste omavahelises läbikäimises kasutada emakeelt. Tunnis võisid veel leppida selle olukorraga, aga kuidas saada hakkama vahetunniga? Ka meil oli üksteisele nii paljustki rääkida, mõndagi selgitada! Kuidas seda teha, kui puudub selleks keel? Ei julgenud üksteisega rüseelemagi hakata ja rinda kokku panna: suure võitlustuhinas ehk unustad kuidagi emakeele keelu ja lubamatus keeles lendab sõna suust. Kui juhtub seda kuulma kõikjal liikuv õpetajalt määratud üleskirjutaja, siis karistuseks istud päale koolitunde. Parem juba siis vaikida. Imelik, vähe elu oli siis koolipoistes vahetundidel kooliõuel! Sein ääres konutajaid oli aga küllalt!

Lõppesid koolitunnid ja kaugele ümbruskonna küladesse valgusid laiali noored. Siis ei tunnud enam ära äsja nii vaikselt ja surmtõsiselt kooliõuel liikunud noori: küll oli kilkamist, elu, rääkimist! Võisime üksteisele arusaadavas keeles anda edasi seda, mis pakitses meie noores hinges. Kodus loetud „Aita“, „Leili“, „Vambola“, „Tasuja“ ja „Villu võitlused“ andsid selleks

rikkalikku materjali. Kodumaa kauge minevik ühes iseseisvusega, verise vabadusvõitlusega ja hilisemate vabastamiskatsetega kerkis meie silmade ette. Oli meil kange soov nende kangelaste eeskujul midagi teha; mida just nimelt, polnud veel küllalt selge. Usun, et need päälõunased „tunnid“ andsid meile seda, mida asjatult olime oodanud enne lõunat koolis.

*

Ajad on muutunud. Pole enam see, mis oli vanasti. Teie saate koolis õpetust emakeeles. Teaduse salvedele pääsete teie kergesti ligi. Elav mõttevahetus kõigile arusaadavas keeles arendab teid, tõstab teid väljendusvõimet. Rõõmsalt ja julgelt võite liikuda kooliõuel; kasvate, sirgute ja kogute jõudu.

Teie loete samu raamatuid, mis panid kord meis vere kihama, mis virgutasid meid vägitegudele. Kuid samal ajal teie isad, vennad, sugulased ja naabrid elavate tasujatena räägivad teile sellest, kuidas võideldi ja võideti, kuidas V a b a d u s koju toodi. Mälestussambad jutustavad teile neist sangarist, kes lahkusid kodust võitlusse sortside vastu, kes võitsid ja langesid...

Meil — jutustus kaugest minevikust, teil — tegelik elu. Kui suur vahe! Kas olete mõelnud sellele, noored? Kui ei, siis Vabariigi teise iseseisvuse 19. aastapäeval tehke seda!

J. Maisma.

pole tarvis kütta ega midagi. Isa aga ütles, et sa, Värdi, oled ikka rumal küll, egas puhkumisega lähe tuba soojaks; olgugi, et see sinu „ussike“ säääl klaasis tõuseb.

Siis viisime teise — selle kraadiklaasi ikka — välja ja panime villu. Nüüd hakkas see „ussike“ langema ja näitas varsti juba 10 kriipsukest alla külmajoont R poolel ja midagi 12 selle C poolel.

Järgmisel hommikul, kui ärkasid, ruttasin vaatama. Leidsin, et oli kõigest 18 pügalat C järele. Noh, läksin siis ikka kooli ja säääl — tervelt 22 C järele.

Taipasin, et isa oli teinud mulle väikese „ninanipsu“, ja enne minu vaatama minekut kraadiklaasi tublisti soojendanud.

Noh, on ta ikka hää asi küll see mikul vaadata ja kohe on teada, kraadiklaas. Tarvis ainult homkas maksab kooli minna või mitte. On ju teada, et kui üle $-20^{\circ}C$ järele, siis võib rahuga koju jääda ja puuduv päev on vabandatav.

Värdi

Nädala-uudiseid

Rahvuskogu astus kokku

Rahvuskogu avati piduliku jumalateenistusega. Kogu maa oli sel puhul lipu-ehes. Riigivanem esines kõnega mõlemale kojale.

Odav raamat

Möödunud nädalal algas üle Eesti raamatute odav nädal. Ostjaid on rohkesti.

Inglise majandusteadlase hää hinnang

Tallinnas viibis Briti majandusteadlane A. E. D. Gairdner Londonist. Oma kõnelusis ta mainis, et Eesti võib vaadata lootusrikkalt tulevikku.

Kallio — Soome uus president

Soome uueks presidendiks valiti Kyösti Kallio.

Leedu aastapäev

16. veebruaril pühitses Leedu oma 19. aastapäeva. Sel puhul käis Tallinnas Leedu põllutöominister.

Skautide suurlaager Indias

India asekuningas avas New Delphis esimese skautide suurlaagri Indias, lugedes ette kuninga läkituse. Laagris asus 5000 skauti.

Hispaania sõda

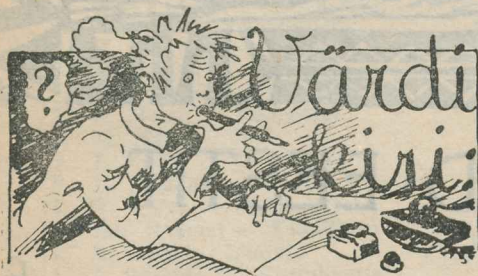
Valitsusvastased on edasi tunginud ja vallutanud Malaga sadamalinna. Praegu on käimas meeleehtlikud ja verised võitlused Madridi ümber.

Uputused

Vaevalt on Mississipi uputusveed veidi tagasi tõmbunud, kui tuleb uputusõnnetust teateid mujalt. Nii olevat Portugali Ida-Aafrikas 2000 neegrit upunud ja suured maa-alad üle ujutatud. Uputus on ka Saksamaal.

Eesti meistrid

Iluuisutamises tulid Tartus peetud esivõistlustel meistriteks dr. Hirv ja pr. Kaljuvee, kiiruisutamises eesti meistriks A. Mitt.

Karumäe
Kanepi

V.

Kraadiklaas

Kuku-kallis onu!

Sinna saab juba hää tükk aega tagasi, kui ostsin poest kraadiklaasi ja tõin koju. Oi, missugune ta oli! Klaas oli pandud puusse ja klaasi sees torukeses „ussike“, aga üleval kaks tähte R ja C.

Panin tuppa seinale. Tahtsin isale hääd meelt teha ja hakkasin puhkuma. Isa tuli ja ütles, et poiss, mis sa siin kraadiklaasi juures õiendad. Seletasin, et puhun sooja auru suust, siis tõuseb see sine uss ja tuba läheb soojaks,

Preemiad ootavad

Igal aastatellijal on võimalik

saada preemiad.

Kas Teil on aastatellimine?

E. Noorkukk
Tartu

L.

ME OMA SULEGA

Enne, kui eestlased tulid...

Aegajalt lõõskavad põhjased tuuled,
ähmaseid varjusid veeretab kuu —
tundub, kui embaksid tinased huuled
majad ja tänavad, viimsegi puu.

Ajuti nõrgeneb iilide puhang —
taamal siis veereks kui kivine rull,
või nagu rabiseks vihmane uhang:
tänaval marssimas punapatrull.

Olgu et ärkveli ollakse majus,
kuskil ei hingitse ainuski lamp —
hukatus, hävitus valitseb rajus:
kortereid puistamas enamlaskamp...

Seinad lööb põruma koputus vali:
„Avada kohe, või ukсед me eest
paiskame maha — ei ole siin nali!
Lahti tee ruttu; meid kakskümmend meest!“

Nagu uks rigisev veidigi vallas,
avaja poole on suunatud tääk.
„Valge sa oled!“ nii võõrad tal kallal, —
aita ei palved, ei vastugirääk.

Punastel teisigi saadud on saagiks;
süüdi kas mõni neist? — keegi ei tea.
Kohut ei ole, kes tõdesid vaagiks —
otsus ent ometi selgineb pea.

Kiirmarsil sinna, kus lõpevad majad —
hukatus varitseb pimedas öös:
jõe poole suunduvad tallatud rajad...
Kaugel paar kahurit puhuti töös...

Kaldal on punajõuk poolsadapäine.
Keerise kohta on raiutud auk,
ümber on külmunud veekate jäine —
viiakse sinna nii noor, kui ka rauk.

Pikuti jõe siis rivistub ahel;
ühel pool punased, teisel pool auk —
vangid kui raudsete pihtide vahel.
Õõvaikust rebestab püsside pauk!...

Vaikust hetk — kõmised kauguses kaja,
jääservist haaravad üksikud käed...
Emajõel leiavad terrorilava
Voldi poolt saabuvad eestlaste väed.

Korgid = kurgid Er. Suviste 13 a.

Ahja

Oli selge hommik. Meil lõpetas
vein käärimise, ja onu valas veini
pudeleisse. Pärast hakati kõrke
pääle lööma, aga neist tuli puudus
ja mind saadeti poodi kõrke ostma.

Läksin Villemi poodi, küsisin:
„Kas teil kõrke on?“ — „On küll.
Kui palju läheb?“ — „Andke viis-
teist korki,“ vastasin.

Kaupmees võttis suure purgi ja
hakkas säält kurke välja lugema.
Ma küsisin: „Kas kurke annate
või?“ — „Te ju tahtsite,“ vastati
mulle. Siis ma selgitasin, et ta-
han kõrke, ja näitasin pudeleile
riiulil. Nüüd kaupmees taipas ja
ütles: „Kõrke meil küll ei ole.“

Jooksin nüüd ETK poodi ja kü-
sisin kõrke. Leiduski viisteist pa-
rajat korki. Maksin ja jooksin
koju. Kodus rääkisin asjaloo ja
kogu pere sai naeru. Ütlesin: „Ega
palju ei puudunud, kui oleks pida-
nud pudelid kurkidega kinni löö-
ma.“

O. Amon
Vana-Kuuste

L.

MEHISED MEHED

Kui rauast, terasest on nad,
ei karda nemad vaeva.

Nad raskustega võitlevad
ja elutormes heitlevad,
ei hädades nad kaeba.

Nad oma kõrgeist aadetest
ei iial lahku, loobu.

Truult, julgelt, uljalt nende eest
nad võitlevad — rõõm südames —
ei sammugi nad taandu.

Nad on kui kaljud merevees,
nad nagu tammed salus,
ei paindu nemad tormi ees.

Neil meeled jäävad mehiseks
ka valusaimas valus.

A. Brett, 12 a. Nõo

J. Suusatamas, pastell

Ole valmis!

Helmes Israel
Ruula

L.

Nooruk, julge, ole valmis igal ajal!
Murra mure, tapa tusk ja kurjus kaota.
Vaata, vale hiilib vargsi sinu rajal,
saada sohu vale, võlts või vette vaota.

Tea, nooruk, elu võitluseks on loodud,
ikka hädus õelusega vägikaigast veab;
ehkki õiguse eest palju ohvreid toodud,
lõppeks tõde, õigus võidab, iga mõistlik teab.

Nooruk, julge, ole valmis igal ajal!
Kuigi valu sul või kurbus, laula, vilista.
Relvaks teadus, hingevarad, nende najal
võidavad vahvalt suure ilma, leiad õnnemaa.

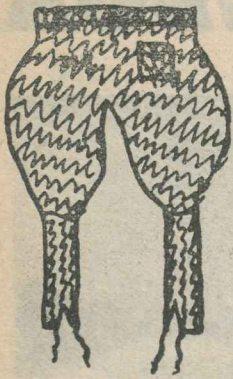
TOIMETUSELE SAABUNUD

Z. Topelius — Kuidas raudtee sai seits-
memiili saapad. „Koolivara“ kirjastus.
K. Veeberi illustratsioonid. 24 lk., hind
30 snt.

Selles Soome kuulsal lasteraamatute
autori töös on midagi erilist lastepärast,
mis teeb selle huvitavaks lugedes. Hiid
Birreburr, kes on nii vägev ja siiski nii
rumal (ta pilt ilmus „Õpilaslehes“ nr. 13)
on meie Vanapagana poolvenda ja sel-
lepärast meile kuidagi juba tuttav. Kui-
das alginimese fantaasia rakendub kul-
tuuri, kuidas seitsmemiili saapad muutu-
vad veduriks, kuidas hiid püüab päikest
kotiga ja satub ise sinna põrsa hammus-
tada, seda kõike pajatab Topelius meile
selles raamatus. K. Veeberi illustratsoo-
nid oma põhjamaise tüseda joonega ma-
navad seda veelgi selgemalt meie tead-
vusse. See on raamat igale õpilasele.

P. Pinna
Nõo

J. (Käärilõige)

K
A
L
I
H
V
E
E
D

Hans
Ahja

Soome keele kursused

Leidke järgnevaile soome vanasõnadele alamal toodud tõlkeist, mis on segijärjestuses, õige vaste ja kirjutage selle number vastava vanasõna taha sulgudesse.

Sanasta miestä, sarvesta härkää ().

Kattila pataa soimaa, musta kylki kummallakin ().

Parempi pieni anti, kuin suuri lupaus ().

Joka kauan elää, se paljon näkee ().

Joka toiselle kuoppaa kaivaa, se itse siihen lankee ().

Missä hätä suurin, siinä apu lähinnä ().

Ei haukkuva koira pure ().

Ei tyhjä säkki pystyssä pysy ().

Joka on nuorena nopea, se on virkku vanhanakin ().

Ei syvästä kaivosta vesi lopu ().

1. Kus häda suurim, säääl abi lähimäl.
 2. Parem väike and kui suur lu-badus.
 3. Kes noorena nobe, see vananagi virk.
 4. Kes teisele augu kaevab, see ise sellesse langeb.
 5. Katel söimab pada, must külg kummalgi.
 6. Haukuv koer ei pure (ham-musta).
 7. Ei sügavast kaevust vesi lõpe.
 8. Meest sõnast, härga sarvest.
 9. Tühi kott ei püsi (seisa) püsti.
- Allveelaev, mis saagidega purustab jää

Mu tädipojal olid ilusad kalihveed püksid.

Nurusin ema, et see mulle laseks ka teha. Esiti ema ei tahtnud sellest kuuldagi, et mis laps nendega ikka teeb. Aga viimati oli nõus.

Läksime siis rätsepa juure. Emal riiderull kaenla all. Rätsep võttis mõõdu ning käskis kahe nädala pärast järgi tulla. Küsisin, et kas ennem ei saa. Ütles, et tööd olevat palju. Läksin siis lõpuks pükstele järele. Minnes mõtlesin, et ei saanud rätsepale öeldud, et tehku hästi suured kotid, nagu täismehel kohe.

Säääl otsiti kohe püksid ette, et löö aga jalga. Lõin jalga ja tõesti püksid olid meele järele. Suured kotid ja sääred hästi kitsad, just nii, nagu mina tahtsin. Kolm taskut, kaks küljel ja üks taga. Süda hüppas hääst meelest. Tasusin töövaeva eest ja pooljoostes kodu poole. Kodus näitasin kogu perele oma mehepükse.

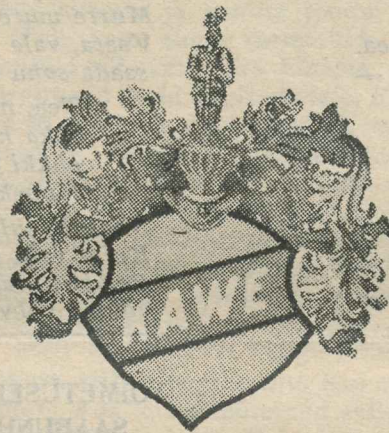
Teisel päeval läksin kooli, kalihveed säärikutega jalas.

Koolis jooksid kõik mulle vastu, rikkusid kalihvee nime ära ja ristsid kottpüksteks ehk põmppüksteks. See ajas hinge täis.

Pean ütlema, et teised olid veel, mis nad olid, aga mu pinginaaber see oli üks naaskel. Tunni ajal kiskus mind pükstest ja esimesel vaheajal sai niisuguse tembuga hakkama, et tõstis mind teiste kaastelaste abil õhku.

Järgmise tunni ajal kutsus õpetaja mind tahvli juure. Naaber pistis kisama: „Ei maksa teda lasta, tal on suured kotid külje pääl.“ Terve klass hakkas laginal naerma. Punastasin pääläest jalatallani ja kops läks üle maksa. Õpetaja ka ei soovitanud enam neid pükse jalga panna.

Nii nad nüüd mul vedelevad kodu nurgas.

UUDIS!

MEE

ŠOKOLAAD

Iseteadev vastus

Välismaalaste auks korraldatud paraadil tõusis Katarina 2-se hobune tagumistele jalgadele ja keisrinna kübar lendas ootamatu tõuke tagajärjel pääst. Keegi noor leitnant ruttas kohe ligi ja tõstis kübara maast. „Täna, missugusest rügemendist?“ küsis Katariina, olles veel oma ratsuga ametis ja vaatamata otsa abistajale.

„Preobraženski rügemendist, majesteet,“ vastas ohvitser kundu kokku lüües.

„Kas olete kapten?“ küsis Katariina edasi.

„Ei, majesteet, kuid ma olen sellest puust, millest nad tehakse!“

Nüüd vaatas keisrinna kõnelejal huvitatult otsa.

„Võibolla on teil õigus,“ lausutas, jäädes noormehe energilise näoga rahule.

Varsti nimetatigi ta kapteniks. Nii algas pärastise kuulsa kindral Gorilovi tõus.

KODUMAA METSADE UHKUS

S. Näpping
Nõo

J.

(Käärilõige)

Kas Teil on

„Õpilasleht“ juba tellitud
aasfa pääle

viis asjadele ligineda. Ja see viis oli selline: ta kuu-
hää õrne päale mägedemaale. Tal oli hoopis eriline
poole. Aga Suur Üksildane ei tunginud mitte umbes
kui ta mitte juba pole teele läinud põhjapõtrademaa-
res, et teda vaid metsikute huntide maalt võib leida,
man. Ta teadis, et Tolmune Täht pole nende juu-
Aga Suur Üksildane ei raisanud aega pühvite

lähedast läänest mööda müüresid.
puuvillalastiga ja niiskete keedistega raudradadel
tunnistas, ammu enne seda, kui vootivanakrid kuiva
enne seda, mil valge mees end preeria peremeheks
enam kui võis loendada; sest see oli kanna, kanna aega
Ja ta nägi suurt pühvikarju, tuhandeid ja tuhandeid,
male ja ikka sügavamale vana pühvlimaa südamesse.
ja ikka kaugemale, vastu päikeseloojangule, sügava-
Päev-päevalt rühkis ta lääne poole, kaugemale
saatusse allistub.

tu, Tolmune Tähte leida, tema suguharu kohutavale
oli kindlasti veendunud, et juhul, kui see tal ei õnes-
läks ta sel korral väga kindla iliesandega reisile. Ta
sarnaselt handujale hindudele kutsusid ja meelitasid,
rast, et suured kaugused tema pääs pesitsesid ja teda
sidega. Aga kuna ta muidu ränakule läks sellepä-
Onnaks oli Suur Üksildane harjunud pikkade rei-
sesse neelas.

mad, kui imetegev arstiminees oma telgist lahkus ja
otseteed läände rändas, kuni lõputa preeria ta ene-
Aegsasti nägid järgneval hommikul hirmunud sil-

Kui hõbedaga puuderdatud rüü veel tosin sammu
Suurest Üksildasest eemal oli, pööras see pikkamisi
pääd. Liigutus toimus nii rahulikult, et see Baltukit
ei ehmatanud. Ainult silmade, kõrvade ja ninaga
imes ta kõik enesesse, mis selline uurimisviis temale
Suurest Üksildasest reetis. Suur Üksildane vaatas
kindlalt rebase läikivaisse silmi. Ja kuigi ta ei ase-
tanud ühtki küsimust ja tavalises mõttes ei saanud ka
ühtki vastust, sai ta ometi kõik teada, mida ta nii tun-
givald soovis teada saada. Kui lõpuks Baltuk oma
uudishimu küllalt oli rahuldanud ja ümber pöördus
ja tasa puude taha kadus, siis aimas Suur Üksildane
teed, mida see oli läinud, ja järgnes talle samas suu-
nas.

Ta polnud veel kuigi kaua käinud, kui sattus
suurele mustale kogule, mis ühel lagendikul end oma
tagajalul kergelt siia ja sinna õõtsutas. Suur Üksil-
dane kahtles pisut ja läks siis allatuult ettevaatlikult
ligemale. Ja kuna ta allatuult ligines, ei haistnud
Goshmili tema ligidust ja jätkas enese rahulikku siia-
sinna kiigutamist, nagu oleks see ainuke mõistlik
viis maailmas õnnelik olla. Niisuguseil varaseil sü-
gispäevil lõbustas end Goshmili sageli sellisel moel.
See õõtsutamine tõstis tema paksu keha mõnusana
tundmist. Suur Üksildane ootas pisut end liiguta-
mata, siis tuli pikkamisi ligemale, kuni teda veel um-
bes kuus sammu karuema ninast lahutasid.

Silmapilk katkestas Goshmili oma õõtsutamise

vait pääd, lubas aga siiski minna.
dunud arstim, raputas Suur Üksildane küll kahtle-
poole pöördus, et ta läheks läände ja tooks tagasi ka-
tada. Kui siis Täpline Kotkas uuesti tungivalt tema
harupäälük temale usaldab Tolmune Täht siiski avas-
kadunud — oma südamets teadis ta täpsalt, et süg-
paiskas, et näidata raskusi selle leidmiseks, kes sääl
vait ja kuigi ta otse terve preeria oma keelega välja

Kuigi Suure Üksildase sõnad kõlasid meeltrõhu-
veni, mis asub vastu õhku, kus kõik teed lõpevad.“
vail potradel on tuhat teed, need viivad suure jär-
pole läinud — Tolmune Täht ja ta hunt? Ja rända-
dadel. Kuidas ma võin teada, kas nad üht sellist teed
hundiaga ja hundirahvas reisib laialt põhjapõtrade ra-
tis võib-olla pühvite juure jääda, aga hunt seltsib
pool huntidemaa ja potrademaa. Tolmune Täht tah-
„Sääl ülal,“ ütles ta, „asub pühvitemaa ja teis-
Suur Üksildane vaid pääd ja osutas käega läände.

otsima ja teda paluda ometi tagasi tulla, raputas
kult palunud suguharu pärast Tolmune Tähte minna
korda suure tõsidusega olid kaalunud ja teda pühali-
Kui siis Täpline Kotkas ja teised sõdurid olu-
kohutavat asja oli teatanud, pidiid nad uskuma.

imetus kuulajaskonda; aga et Suur Üksildane seda
Kui Suur Üksildane oli lõpetanud, täitis kohutav
Koertele.“

neid tagasi tuua, te kaotate oma skabid Kollastele
ja ta hundil on vägev arstim. Ja kui teil ei õnnestu

„Siin me jälle oleme,“ ütles ta.

Goshmili rõhatas. Nähtavasti tähendas see, et
ta oli ses tõsiasjas juba teadlik.

„Ütle kohe, et sa rõõmustud!“ arvas Tolmune
Täht ja tutistas teda paksust kasukast.

Goshmili rõhatas teist korda, et, mis see või teine
võis tähendada. Mingisugust põhjust eriliseks tänu-
likkuseks ei leidnud ta mitte ja vaatas oma kiusajale
nii tõsise näoga otsa, et sel ebamugav hakkas. Gosh-
milil oli kombeks sel viisil teistele selgeks teha, et
ta! neile midagi öelda on, veel enne kui ta rääkimise
võimalust kasutas.

„Olen nii rõõmus, et olen jälle siin,“ jätkas Tol-
mune Täht. Ta tahtis tabada ilmet, nagu poleks ta
Goshmili käitumises märganud midagi ebaharilikku.

Hetke valitses vaikus. Siis küsis korruga Gosh-
mili: „Rõõmustad sa, kui siit lahkud?“

„Lahkun? Aga me just praegu tulime!“ hüüdis
poiss.

„On palju tulemisi ja minemisi Carbusas,“ kõlas
Goshmili ennustav vastus. „Mitte kõik ei jää alati-
seks siia.“

„Aga miks peaksin ma minema?“ küsis Tolmune
Täht tõsiselt, sest nüüd oli ta uudishimu täitsa ärata-
tud.

Goshmili õõtsutas end veidi aega siia-sinna ja
mõmises, mis pidi tähendama, et tema mineku põhjus
jääb talle teadmatuks.

„Te pole kunagi suutlised Kollaste Koorte hävitamiseks, kui teil pole mitte kanget arstimit,“ ütles ta. „See tugev arstim aga on teilt läinud siis, kui te Tolmuse Tähe hundi läände kihutasite. Tolmused Tähe

sega. Vähise osa ja jahmatas kuulajaid oma hinge sisemusteist ette pandud, avas ka Suur Üksildane oma suu. Alles siis, kui igatki oli rääkinud ja esmalt üht ja siis Kogu istungi kestel vaikis ta ja laskis teistel lobiseda. Suur Üksildane omas hinge, mis igavesti kuulatas. nana, kelle hinged nende vastuvõtuks valmis olid. Ja traaditöödel läbi peente õhulainete nende juure rännamnu enne telegraafiraatide leitudamist eriliselt põhja ja lääne üksildusis oli uudistel kombeks juba mingit imestust. Kust teadis ta seda? ... Lõputuis sõnu, aga täis uudiseid, ei avaldanud Suur Üksildane Täpiline Kotkas piduliku kõne pidada, kus oli vähe kes juba teadis ähvardavast hädahõust, tuli. Kui siis kaskjalala Suure Üksildase järele. Ja Suur Üksildane, ja nõukogu kokku. Aga eme seda saatis ta tungiva Ruttu kogus vana päälük, „Täpiline Kotkas“, sõ-

tulevat veel enne metsahanesid põhjast. sarlased, olevat samuti sõjalal. Häda ja viletsus vaenlased, kogunevat põhjas. Ja nende lihtsased. Kollased koerad, mustjalg-indiaanlaste surmatähti oli täitsa vaevatud. Ta tõi erutavaid uudisi kiiresti ratsutades külla. Ta oli olnud kauda teel ja ühel õhtul ometi, hilissuvel, tuli üks indiaanlane

„Aga me oleme ju tagasi tulnud, et alatiseks siia jääda,“ arvas Tolmune Täht kergelt ärritunult. „On's meie äraolles midagi juhtunud?“

„Võõrad jalad käivad ringi,“ vastas karu mõnilt. „Metsas on ühed võõrad jäljed.“

Mis need jäljed kõnelesid, kus nad olid ja kellele nad kuulusid, seda ei tahtnud Goshmili avaldada. Miski ei suutnud teda liigutada, et oma salapärasetele viidetele heledamat valgust heita. Ja tema ässitav keeletus jätkus, kuni ta varsti oma esikäppadele laskus ja hiljakesi minema lonkis.

NELJATEISTKÜMNES PÄÄTÜKK.

Suur Üksildane rändab läände.

Paljud kuud olid tulnud ja läinud sest ajast, mil Tolmune Täht ja Kiopo olid ette võtnud teekonna läände ja olid kadunud. Keegi ei andnud neile, kes tema järele uurisid, vastust. Võib-olla jäid küsitlemisel kahesilma vahele need, kes teadsid, ja küsitlemata hoidsid nad oma tarkuse enesele. Baltuk, näiteks, oleks nõu anda teadnud, ja Bula samuti. Goshmili oleks võinud ju toimida otsekui mingi teadetebüroo. Aga kellelgi neist polnud vähematki huvi rännata tuhandeid miile idasse, et seda teadet edasi anda. Isegi Suur Üksildane, kellest ometi üldiselt arvati, et ta kõiki asju teab, aga alati mitte põhjust ei leia neid avaldada, ei aimanud seda.

hakkas. See oli ta viis õppida tundma olendeid, mis siigavasse puude pimedusse, milles agu mänglerna lamas ta liikumatult ja vahitis ainult, seljalt lamades hommikut haistab, enne kui seda näeb. Veidi aega Ta ärkas väga vara, tummil, mil metsarahvas nagu ta oli, heitis ta maha ja magas.

haista võis, oli juba pimedus maha laskunud, ja tark komas viibis; aga enne kui ta midagi neist näha või Ta võis õigusega oletada, et juba selle elanike vald- Vaevalt rohkem kui päevatee eraldas teda Carbnast. ta ei suutnud mitte selgitada, mis küll „see uus“ oli. kuidas ta ka ei vaadannud, kuulatanud ja nuuskinnud, nina; võib-olla oli tuul midagi kinni püüdnud. Ent, tötötanud, ei, sarnaselt loomadetele tarvitas ta ka oma dane liikumatult. Mitte ükski ta silmad ja kõravad ei Parast selle teate vastuvõttu seisis Suur Üksil-

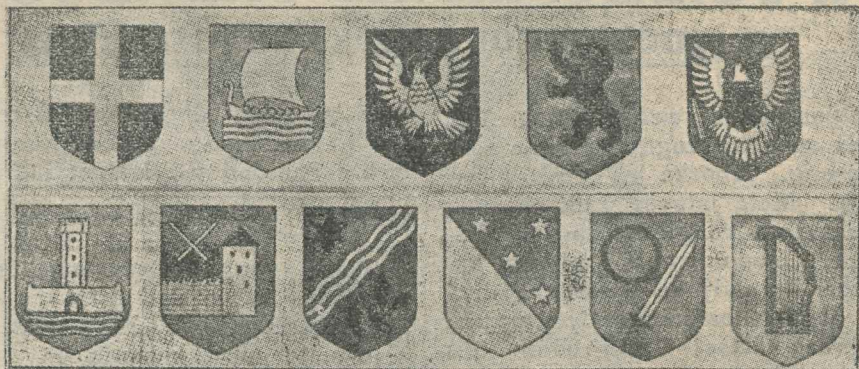
see oli veel praegugi käigus. juti, salajasil rännuteil midagi oli juhtunud, — jaa, kas teda siiski lageda. See teatas talle, et üsna hil- puude vahelt. Jõuetu ta oli, aga Suur Üksildane os- eel üsna nõrga hinguse ühest teatest, mis tungis läbi git teadet. Aga siis püüdis ta kinni päikeseloojangu Kauda, kauda aega ei saanud Suur Üksildane min- kiirelt ja häälteit. ja metsaolendid saadavad üksteisele teateid, väik- reisi jälgedel juhtub, siis rändab teade sellest edasi, läbitavad. Sest kui midagi eriliselt või kardetatavat latas uudiseid, mis, kuigi trükkimatult, pidevalt metsa

liginevad, kui nende juure ei minda. Ja kui ta nii lamas, sai talle üha selgemaks, et ligineb tema rännaku lõpp. Ta kuulis rööv- ja jahiloomi nõrga lehekohinaga ja tasase astumisega jahilt tagasi pöörduvat. Aga Suur Üksildane ei liigutanud end. Oma muskusnahksesse mantlisse mässunult oleks võinud teda pidada mõneks puutüveks. Teda ei näinud ka ükski silm, ainult üks ainus nina haistis teda: Baltuki, hõberebase oma.

Baltuki tutvus Tolmuse Tähega oli teda inimlõhnaga koduseks teinud. Ja veel midagi muud oli talle see tutvus õpetanud: olendid, kes nii lõhnavad, ei tarvitse ilmtingimata vaenlased olla, mõnikord olid nad isegi sõbrad. Selleasemel, et minema rutata, hiilis ta ettevaatlikult ligemale, et omi-silmi täiendada teadet, mille talle oli toonud ta nina. Ikka ligemale tuli ta, iga käppa nii õrnalt kuusenõeltele asetades, et vähimigi hääl tema liginemist ei reetnud. Et teda näha, oleks vajatud teravamaid silmi, sest ta must nagu härmatisega piserdatud rüü sulatas tema ühte puude all valitseva pimedusega.

Aga vaatamata Baltuki kavalusele, vaatamata tema tasasele astumisele, teadis Suur Üksildane, et üks Miski ligemale hiilib. Aga ta ei liigutanud ka nüüdki end. Kas ei torganud mitte jahinuga ta vöö vahel, kas tal polnud mitte vibu ja nooli käepärast? Ta oli kõigi vastu varustatud. Niisiis täitis ta lihtsalt metsaseadust, mis on järgmine: Lama vagusi!

IGALE MAAKONNALE OMA VAPP

Üksteist maakonna vappi, mis Riigivanema poolt esitatud kujul kinnitati. Ülemises reas vasakult paremale: Harju-, Saare-, Lääne-, Pärnu- ja Viljandimaa vapid. Alumises reas, vasakult paremale: Järva-, Viru-, Tartu-, Valga, Võru- ja Petserimaa vapid.

Enamus vappidest oli kinnitatud kujul maakondades kasutamisel juba varemalt. Vapid on loodud vastavalt maakondade eriseloomudele, osalt ka looduslike erinevuste ja ajalooliste andmete kohaselt.

Riigivanema otsusega 5. veebruarist on kinnitatud kõigile meie üheteistkümnele maakonnale vapid.

Vapid on järgmised:

Harju maakonna vapp: punasel väljal valge rist.

Saare maakonna vapp: sinisel väljal hõbedane viikingilaev hõbedase purjega ja seitsme kuldse kilbiga pardal. Laeva all kolm hõbedast lainejoont.

Lääne maakonna vapp: punasel väljal hõbedane kull ülestõstetud tiibadega ja avatud kuldse nokaga, kuldse võruga ümber pää ja laialisirutatud kuldsete küüntega.

Pärnu maakonna vapp: kuldsel väljal püstitõusnud must karu laiaili küüntega ja väljasirutatud keelega. Karu silm, kihvad ja küüned on valged, keel punane.

Viljandi maakonna vapp: sinisel väljal hõbedane kotkas ülestõstetud tiibadega ja avatud kuldse nokaga. Kotka rinnal on roheline kilp, millel kolm kahe-tahulist kuldset viljapääd. Parema jala kuldsete küüntega hoiab kotkas kaheteralist kuldse käepidemega hõbedast mõõka, pahema jala kuldsete küüned on laiaili sirutatud.

Järva maakonna vapp: sinisel väljal linnuse hõbedane müür ühe hambaga kummagi müüri otsas ja väravaga keskel, mille kohalt tõuseb hõbedane torn, millest näha kolm tahku, mis lõpevad kokku kaheksa äärehambaga. Tornil on kolm musta aknaava, mis paigutatud teine-teise pääle. Linnuse müüri all kolm väheneva pikkusega hõbedast lainejoont.

Viru maakonna vapp: sinisel väljal linnuse hõbedane hambuline müür, mis lõpeb hõbedase torniga, jättes vabaks vapi pahempoolse külgääre. Müüri all kolm hammast, igaühes must aknaava. Tornil on punane katus ja neli musta aknaava, mis paigutatud kolmel tornikorral asuvatena. Linnuse müüri kohal ristamisi kaks kaheteralist hõbedast mõõka allapoole pöördud kuldsete käepidemetega.

Tartu maakonna vapp: väli lõigatud pahemalt poolt diagonaalis kaheks väljaks. Parempoolne ülemine väli on sinine ja sellel reljefne 6-haruline kuldne täht; välja äärel diagonaalis üle vapi kolm hõbedast lainejoont. Pahempoolne alumine väli on roheline ja sellel kolmest lehest ja kahest tõrust koosnev kuldne tammeoks.

Valga maakonna vapp: väli lõigatud paremalt poolt diagonaalis kaheks väljaks. Pahempoolne ülemine väli on sinine ja sellel neli viicharulist hõbedast tähte, parempoolne alumine hõbedane väli on vaba.

Võru maakonna vapp: sinisel väljal kuldne rõngas ja kaheteraline allapidi pöördud kuldse käepidemega hõbedane mõök.

Petseri maakonna vapp: sinisel väljal kuldne kannel viie keelega.

Mõnel maakonnal oli vapp juba varemaltki tarvitusel, kuid osal puudus vapp üldse. Nüüd said kõik maakonnad endile vapid.

Kotka surm

Ahasveerus 15 a.
Pärnu

Kõrge ja võimas oli kaljurünk,
kus istus kotkas vaadates taevast.
Ta ilme oli metsik ja sünk
ning kõneles suuremisvaevast.

Eluvõitlusis oli hääbunud
vägeva kotka jõud ja ramm.
Surmatund oli saabunud,
igavikuni oli vaid samm.

Tiivad, mis kord uhkelt õhku
lõigand,

on raudne ajaratas purustand.
Hääl, mis kord julgelt hõigand,
kuningliku kõla on unustand.

Noored kotkad piki taevast
kulgevad.
Neile vana sangar loovutas krooni.
Siis väsinud silmad end sulgevad
jättes vabaks järeltulijaile trooni.

Uku-ilm

Tõivur
Olepa

P.

Ääni pere jõudis heinatööga lõpule. Kuid kiirustati, sest vana isa arvas tänaseks vihma saavat. Ja kui hallpää Ürju vanem Ääni ilmaennustusi ütles, siis ei kahelnud keegi.

Varsti sammus arvukas pere pikas hanereas, kodu poole. Silmapiirile kerkis kahtlane pilverünk. Pilv tõusis ja kasvas, mustendas õudselts vastu õhtupäikest, lähenes karmi põhjamaa tõsidusega. Sähvas Pikri tulinooli ja Kõu müristas sõita pilvekonaratel. Õhus oli kannatlikku ootust. Hallpea Ääni vaatas hellal pilgul tumeda kõrguse poole: „Sääl tuleb abi tööle ja vaevale, lohutab ja uuendab lootusi tasuvaks lõikuseks. Uku-ilm läheneb.“

Kuuldus ägedat metsakohinat ja esimene tugev tuulepuhang paiskas tolmu ja prügi kojujõudvaile heinalistele silmi. Noor Lemmele lippas kinnisilmi liivapuistavas tuulekeerises koduõue. Juba langes esimesi raskeid piisku ja samas kohistas tulla vihma, nagu langes taevast vahutav juga. Käis vali rakstus ja aidaesise kase latv purunes pilbasteks.

Lemmele ruttas räästa alla varju. Ta ei kartnud, vaid oli vaimustatud looduse vägevusest.

Sääl astusid Lemmele juure varju viis laiaõlgset meest, vanaisa Ääni, isa Audur, Mardu, Kelve ja vana Tõivur, armastatud sõjalugude veeretaja.

Lemmele hüüdis tulijatele: „Vaadake, kui vahvalt võitlevad Kõu ja Pikker!“

„Õige, mu poiss,“ vastas Tõivur, „Ukuilma võib võrrelda sõjaga. Olen rõõmus, et austad suuri tegusid. Sina oled võimsa põhjarahva poeg. Oled vääriline võitleja koduväljadel, nii töös kui sõjas. Me talud on jõukad, me mehed ja naised osavad töös. Me vara siit tuldi otsima kui imedemaalt ja retkeliste tung oli suur. Tuli ka võimas vägi, suurel sõjasõidul Sakalasse. Tuli nagu tormi-iil metsik sõjamooll üle Sakala väljade, purustades tugevaid tammi.“

Sakala, Saaremaa ja randlaste ühisel jõul välkusid mõõgad ja tugevad taprid. Eestlase tarmust siis vaenlane ehmus ja hirmuga põgenes. Oleme võitnud. Läänemere rahvad värisevad Saaremaa retke-laevu nähes. Naabrid jutustavad jutte Sakala ja Ugandi vägitegudest.“

Äike oli sedakord jälle kaugeenenud. Rõõmus päikesepaiste rääkis rahust ja õnnest, ning loodus auras ja lõhnas puhtusest.

Siinkohal esitame uusi katkeid varem „Õpilaslehes“ ilmunud J. Perti vabadussõja mälestustest, mis nüüd ilmus eriraamatuna „Ühe õppursõduri sõjateed“.

Sülitsi surmale vastu

Ühel sillal soomusrongidest kaugel Petseri pool, on valvel neli koolipoissi. On pime öö. Venelasi liikumas kõikjal. Korruga kostavad sillavalve kõrvu sammud, mis lähenevad Irboska poolt mööda raudteed. „Omad ei või need olla,“ arutatakse sillal, ja valve, neli poissi, tulevad raudtee kõrvale põõsaste varju.

Mööda raudteed lähenevad viis sõdurit, püssid õlal. Sillavalvele näib selge, et need on punased. Kolm poissi heidavad kõhuli maha, üks jääb püsti. On viis võõrast jõudnud nende kohale, käratab püstiseisja põõsa äärest:

„Seis! Käed üles!“

Kuid selle asemel, et käed üles tõsta, igäüks tulijaist haarab õlalt püssi, ja otsekohe hargnetakse ahelikku.

„Mul on maas rood sõdureid. Loen kolmeni. Kui selle ajani te end alla ei anna, avan tule,“ käsutab püstiseisev koolipoiss. „Loen: üks...“

Raudteelseisjaist üks annab oma püssi kaaslasele ja tuleb sõjariistuta sillavalve n. ö. juhi ette. See mõtleb, et võõras tuli end alla andma. Jõudnud koolipoisi ette, äkilise liigutusega ta lööb jalaga eest püssiotsa ja koolipoiss näeb, kuidas võõra revolviots vajub ta näo ette. Elulõpp on ilmne... Sääl märkab juuretuliija, et käsutaja kannab varukal valget soomusronglase sidet!

„Omad!“

Juuretuliijad on esimese soomusrongi mehed. Koos mindi nüüd sillale. Küsimusele, mida juuretuliija tuli tahtma, seletab see: „Meile oli selge, et punased on meid seljatagant haaranud ja et nad purustavad siin ka silla, ilma et meie rongid kaugel ees seda teaksid. Meile paistis, et käsutaja on punahvitser. Tulin alla, et seda maha lasta. Selles segaduses teised ehk oleksid pääsenud põgenema ja teatama olukorrast soomusrongidele. Neid ei tohi ohverdada.“

NII VÕIDETI MEILE VABADUS!

● SOOMUSRONGIDE KAHEVÕITLUS ●

Operatsiooni neljas päev. Ees tules on nüüd kogu aeg teine soomusrong. Irboska jaam käib käest kätte. Meie jalgväe polk on juba jaamavõrra rongidest tagasi tõmbunud. Soomusrongid on vaid kahekesi — paljude patareide, mitme vene soomusrongi ja arvuka jalgväe vastas! Siin sõdib üks eestlane kümne punase vastu.

Kpt. Lepp helistab telefonil kpt. Irvele, et kas ta ei võiks oma rongiga sõita esimese rongi juure Kivimäe jaama, kuna Irboskas ühe rongiga liini hoida on liialt raske.

„Meil on edu, 2. jalgväepolk algab uut päeletungi...“ on vastuseks. „Irboska vallutatakse uuesti.“

Rong nr. 2 pääle seda kõnet sõidab uuesti Irboska pääle, kohtab teel punaste soomusrongi, astub kahevõitlusse ja peletab vaenlase põgenema Pihkva suunas — nagu seda siin kümneid kordi juhtunud. Kuid purukslastud vene soomusrongi asemele Pihkvast sõidab vastu uus...

Kuid samal ajal ka punased suurte väekoondistega alustavad edasitungi. Irboska jaama ja Senno küla vahel on näha korruga viis pikka ahelikku, mis meie poole liiguvad. Mõlemad rongid avavad nende pihta ägeda kahuritule ja löövad nad esiti segi. Kuid nüüd sõidab meie omadele vastu punaste uus, äsja tulle saadetud soomusrong ja algab pea seninägematu lähimaa tagant kahurite kahevõitlus.

See uus vene soomusrong võitleb seninägematu visadusega, tal on pääl ka kolm suurtükki. Sõitnud mäe tagant välja ja nähes ees lähedal meie soomusrongi, ta tõmbub kohe tagasi ja mäe tagant avab tule. Punaste segipaisatud päeletungiahelikud, nähes, et raudteel ka nende soomusrong ei pääse edasi, valguvad lõuna poole ja kaovad, kuid seda ainult ajutiseks.

Meie operatsioonijuhid on arvamisel, et punased katkestasid päeletungi ja et aeg on üle minna omalt poolt vastupäeletungile.

Kuna Irboska eelsel Zagorje-Viski mäel kaevikuis raudtee kõrval asuvad punased, saadab kpt. Irv esimese rongi dessandi neid vallutama, teine rong pidi ees vallutama Irboska jaama.

Teeparandajad lähevad ette, kuna mäe külje all roopad on pommidest purustatud, ja tulevad tagasi teatega, et teisel pool, mäe

taga, ka punased parandavad teed.

Kpt. Lepp kutsub seda kuuldes oma teeparandajad ära, et las punased parandavad...

*

Teine rong seisab mäekünka varjus.

„Punaste soomusrong tuleb!“ ajab selle juure ratsanik.

„Las tulla!“ vastab kahurihvitser Uku. „Võtame ta vastu.“ Ja meie soomusrong jääbki ootama vastast, et nii pea kui see mäenuka tagant välja sõidab, lühimaa tagant, mõne saja sammu päält osavust proovida.

Punaste julge rong ei lase end kaua oodata. Ta pistab nina mäe tagant ja avab otsekohe tule — ka tema teab, et ees teda juba oodatakse.

Annud mõned paugud umbes 200 sammu päält, ta tõmbub otsekohe tagasi; ta närviliselt väljastatud granaadid lendavad aga külla, kus asuvad punased.

Nüüd teine rong sõidab veidi veel edasi, paremale positsioonile, seab kahuri otsejoones sihti teekäänakule, kust punaste rong uuesti peaks tulema. Laseb paugu, et näha, kas siht on õige. Kõik on korras. Ja nüüd oodatakse uuesti punaste rongiga kohtamist.

Möödub minuteid.

Siis — punaste soomusrong sõidab uuesti mäe tagant välja ja otsekohe avab marutule nii esimesest kui ka teisest kahurist.

Talle vastab samaga Uku.

Punaste esimene mürsk langeb meie kahuriplatvormist veidi vasakule. Üles lööb muda ja pilpaid.

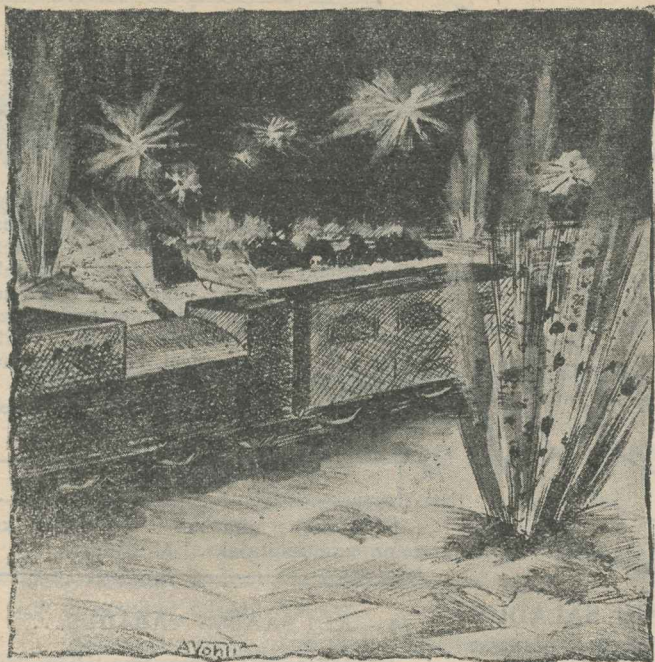
„Uku sai pihta!“ karjatab keegi meie meeskonnast.

Kaks vaenlase mürsku lendavad üle paremale, neljas langeb meie rongi ette keset teed...

Meie kahur on jõudnud tulistada 11 pauku. Kolm meie granaati lendavad punaste rongi pihta — ja see kaob!

Kahevõitlus on läbi! Üks ägedamaid Vabadussõja kestel: nii lä-

Soomusrong tules

heda maa päält vaevalt on kahurid üldse tulistanud; päalegi oli sellejuures kaalul sadade elu.

Ajal, kui mõlema rongi suur-tükimehed peavad kahevõitlust elu ja surma pääle, kogu rongi meeskond hinge pidades vaatab päält. Kui vene soomusrongi kahuriplatvormil lööb üles suitsupily meie granaadi lõhkemisest, Uku kaelustab sihturit, kogu rongi läbibast närviline kergendustukse.

Kuid patareiuulema närvid seejärele on mõnd aega vapustatud. Umbes nädal pääle seda ta näeb unes ikka ees punaste soomusrongi ja käskluse ajal: „Tuld!“ ärkab. Nädala ta kannatab unepuudust.

Imejõud — elekter

Olete kuulnud, et meie moodsal ajastul on kõikjal tarvitusel elekter. Kuid mis on siis õige see elekter? Kas on see kõva aine, vedelik, gaas? Ei midagi sarnast! Teame ainult, et see on salapärase „midagi“, mis selle salapärasuse pääle vaatamata on inimeste teenistuses. Elekter annab meile kõik: valgust, soojust, ka külma, kui seda tarvis. Näiteks külmetuskapid, soojal ajal toidu alalhoidmiseks. Elektriga ravitakse haigusi. Elektriga anname edasi telegraafi-teel kiirteateid. Elektritrammid vuristavad meid endidki kiiresti ühest linnajaost teise. Käesolevaga tahan rakendada tööle just algajaid elektriku id, et ka nemed tundma õpiksid seda salapärast „midagi“. Iga koolipoiss teab, mis on magneet. On tähele pannud, et taskunoal või kääridel on mõni-

Palusalu — Kotkas

Vabamaadluse esivõistlustel tulid meistriteks: kärbeskaalus J. Looaru, sulgkaalus E. Sikk, kergekaalus E. Männis, kergekeskkaalus O. Laan, kergekaalus V. Frooman, poolraskekaalus A. Neo ja raskekaalus K. Palusalu.

Esivõistlused peeti seekord Nõmmel s. s. „Kalju“ korraldusel. Eesti edu olümpial on andnud maadlusele tõe — needki võistlused olid siukad. Võistlusil esines ka tubliit noori jõude. Võistluste trumbiks oli suur kohtamine kahe kalevi vahel: Maailma-Kristjani ja Tartu noore tulevikumehe J. Kotkas'e vahel.

Palusalu oli jõuliselt üle, kuid ei suutnud sitket tartlast ometi panna õlgadele.

Kiiruisutamise maailmameistriks tuli norralane Staksrud, teisele kohale soomlane Vasenius ja 3. au-terlane Stiepl.

Tartu pühvel E. Lukkin

võistles Tallinnas Tallinna Poksi-klubi ja Tartu Kalevi vahelisel klubi-võistlusel keskaallase A. Reinke'ga ja — kaotas!

kord omadus külge tõmmata kirjutussulgi, naelakesi ja teisi väiksemaid rauast või terasest asjakesi.

Elektri abil aga on võimalik teha ka muidu mittemagneetilise raua magneetiliseks. Elektri abil magneeditud rauatükki nimetatakse elektromagnetiks. Et valmistada elektromagneti, on tarvis tükk raudtraati, mille läbimõõt umbes 8 mm ja umbes 30 Järg lk. 10

Pird Raanda

VABADUSE NOORURILE

Üks olid sa noorureid teotahtsaim meist uut aatetõtt maailma tooma, nüüd aastate täissaanud üheksateist, sind kutsub näe mehetõid looma!

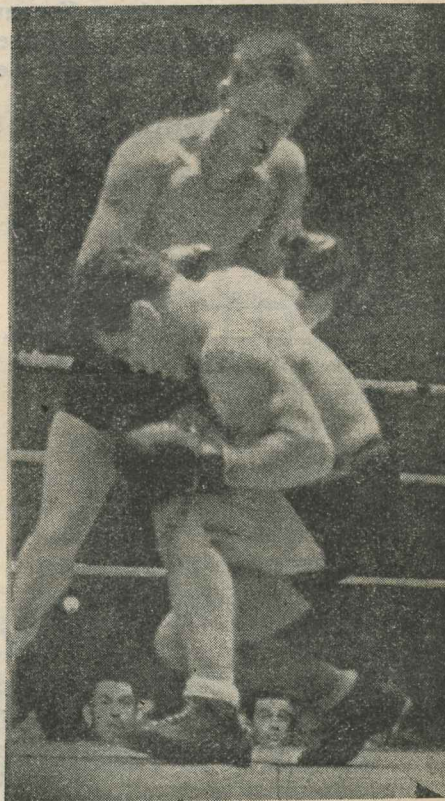
Sest mine — sind vajab ju rahvas ning maa, sind — ründlema, teotunglaid kandma; mis sellest, et nüüdsest me enam ei saa, koos aateile tuld tulla andma.

Eks kasvuaeg meidki pea täisikka toob, töö korvab kus aadete innu —

Meist sulle ta — Vabadus — turvarid loob, eest tõdede võitlema rinnu.

Üks olid sa noorureid teotahtsaim meist uut aatetõtt maailma tooma, nüüd aastate täissaanud üheksateist, sind kutsub näe mehetõid looma!

SPORT

Võistlus jõuab lõpule...

Veronika

Palmõli
Saunaseep

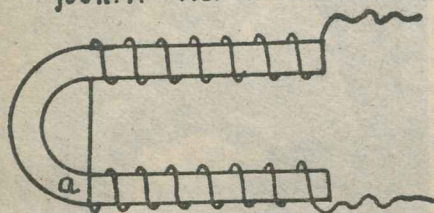
on
parim
sauna
seep!

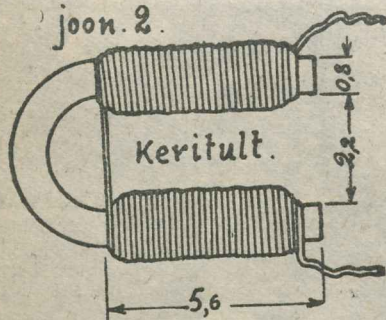
ELEKTER...

meetrit isoleeritud vasktraati läbimõõduga 0,6 mm. Raudtraadi painutame hobuserauakujuliseks ja viilime otsad ühepikkusteks ja tasapindseteks. Siis kerime hobuserauakujulise raudtraadi ühele harule vasktraadi, ikka keerd keeru kõrvale selle kohani, kus raual kõverus A. Nüüd kerime esimese kihi keerdudele teise kihi, liikudes tagasi raua otsa poole. Nii tuleb kerida üksteise pääle viis kihti traati. Viimase kihi kerimisel jõuame jälle raua kõveruseni. Seni sündis traadi kerimine ühes suunas. Nüüd kanname vasktraadi raua teisele harule, nagu skemaatiliselt näidatud joonis 1., ja kerime ka sel-

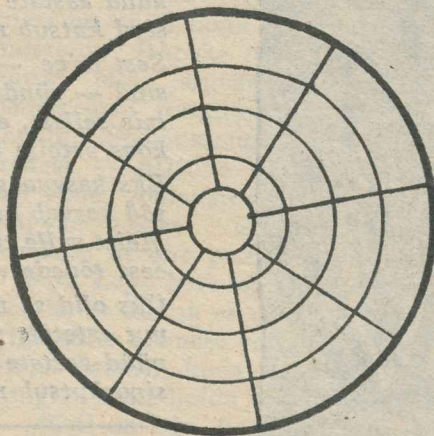
joon. 1. Kerimise skeem.

joon. 2.

lele 5 kihti vasktraati. Kerimine sünnib ka siin kõigis kihtides ühes suunas, kuid see suund on vastupidine esimese haru keerdude suunale. Kerimine alaku ja lõppegu 3—4 mm kaugemal raudtraadi otsast ja otste keerud olgu kinnitatud raudtraadile hariliku niidiga, vastasel korral võivad keerud raudtraadilt maha libiseda. Päälekeritud traadi mõlemad otsad jäägu väljaspool kerde umbes 20 cm pikkaks. Kui nüüd vasktraadi otsad kraabime isolatsioonist puhtaks ja ühendame kummagi neist hariliku taskulambi patarei poolustega, siis saame raua otstes nii tugeva magnetilise jõu, et see tõmbab kau-

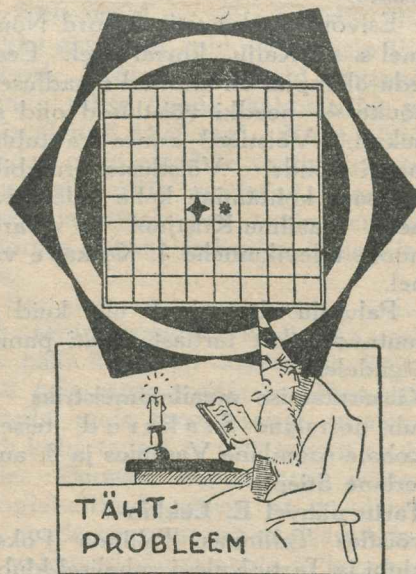

70. ÄMBLIKUVÖRGU SALADUS

Kõrvaloleva ringi kaheksandikosadesse asetada viietähelised sõnad (lõpptähed on kõigil sarnased) nii, et nende esitähed järjekorras annaksid Eesti kõrgeima kiriku nime.

Sõnade esinevad järgmised tähed: A, A, A, A, D, D, D, D, E, E, E, G, I, I, L, L, L, L, L, L, N, N, N, N, O, O, O, R, S, T, V, V, V.

Sõnade tähendused: 1) jaam Tartu-Peterseri liinil, 2) vald Tartumaal, 3) järv P. Tartumaal, 4) piirilinn, 5) naisüliõpilaste korporatsioon Tartus, 6) jaam Sonda-Mustvee liinil, 7) suvituskohd Põhjaranikul, 8) teater provintsis.

71. TÄHTPROBLEEM

Juuresolevas 64 ruudus on kõrvuti 2 tähte. Lahendajate ülesandeks on: ühendada need tähed joonega, mille teekond läbib kõik ruudud (igatühhest üksainus kord).

gelt ligi iga rauatükikese ja hoiab nii kinni, et vaevalt jätkub jõudu seda otsesuunas lahti tõmmata.

R. V.

Peedu

72. MÕISTATUS

Ameerika miljonär oli ühes väikelinna võõrastemajas. Tal oli suurem summa raha endaga ühes. Ohtul keegi koputab uksele ja sisse astub väga hästi rietatud härra ja kohe ütleb: „Andestage, vahetasin oma toa ukse teie omaga!“ Miljonär aga kutsus politsei, kes selle mehe vangistas vargana.

Kuidas tundis miljonär, et see mees oli varas?

78. JAAN KIRKIJA

Selle mehe nimekaart on ühtlasi ka tema ametinäitajaks. Millise?

74. KUI SAABUS VABADUS...

Vabaduspäeval meenutame jällegi neid kangelaslikke võitlusi, mida pidi üle elama noor juubilar — EESTI.

Sõjakirjeldused on kirjandusliigiks, mis paeluvad alati nii noort kui vana. Olgu siis mõistatusõbrulegi esitatud väike katkend Vabadussõjast:

... Ent samal hetkel 1, 2, 3, 3, 2, 4, 2, 5 kostma kuulipildujad ja 6, 7, 8, 8, 9, 5 otse eest. Vaenlane, kes on pööranud 10, 11, 2 ahelikudega 4, 2, 8, 12, 13 raudteed, paiskub äkki segi. Metsatukast väljub 2, 14, 15, 16, 9, 3 ning hakkab karjudes 17, 7, 18, 5, 2, 11, 2 venelasi. Need on kolmanda 3, 10, 11, 6, 2, 18, 9, 9 mehed, kes ees 12, 13, 16, 9, 8, 12, 2, 11, 9, 8, 12 kuulates on rutanud 2, 6, 6, 9. Uued inimtombud katavad 4, 19, 16, 20, 2. Vaenlane 6, 21, 22, 15, 18, 15, 23, loopides relvi ning jättes väljale isegi oma 3, 13, 13, 16, 9, 6, 16, 5, 13, 20, 2, 5...“

Nagu näha, on see episood antud mõistatusena. Selle lahendamine ei peaks aga raskusi tegema, sest igale numbrile vastab kindel täht, ja puuduvad sõnad on seoses tekstiga.

Pääleselle: missugusest teosest on võetud see katkend?

TÄNASED AUHINNAD

1. J. Pert „Ühe õppursõduri sõjatee“
2. „Õpilasteleht“ aastakäik.
3. „Õpilasteleht“ aastakäik.
4. Pildimapp.

NEED, KES... NR. 12.

1. A. Tooms — „Kindral Naki“, E. Valmre.
2. E. Mäende — fotoalbum
3. V. Kokk — „Esimene kiri“, R. Kipling.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toim.: M. NURMIK. Tegevtoim. ja talitusjuht: E. TONISMÄE. Toim. sekret.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm.